

שנינו במשנה: לא יגמע בהן את החומין.

והוינן בה: והתניא: לא יגמע ופולט אבל מגמע ובלוע דלא מוכח ששותה לרפואה, ואילו מתניתין אוסרת לגמוע בכל אופן?

ומתריצין: אמר אביי: כי תנן נמי מתניתין, מגמע ופולט תנן! (6) אבל לבלוע מותר. (7)

רבא אמר: אפילו תימא מתניתין במגמע ובלוע, ולא קשיא: דכאן לפני טיבול הברייתא שמתרת לבלוע מדברת קודם אכילה, שהיה דרכם לטבול בחומץ בשעת אכילה והרואה אותו בולע אומר זהו טיבול. כאן לאחר טיבול המשנה מדברת לאחר שסעד וטבל כל צרכו שבודאי לרפואה הוא שותה.

ומקשינן: ונימא מדלפני טיבול שרי לאחר טיבול נמי שרי שאין לך דבר שאסור למקצת השבת ומותר למקצתו אלא הואיל והוא מותר למקצתו מותר לכולו דשמעינן ליה לרבא דאית ליה "הואיל"?

דבמסכת ביצה אמרינן דאדם מותר לטבול בשבת וכלים אסור להטבילם בשבת. ומבאר רבא הטעם, דכלים אסור משום שנראה כמתקן כלי אבל אדם נראה שרוצה לקרר עצמו במים. ומקשינן שם, דתינח בשבת אבל ביום הכפורים שאסור לרחוץ לשם תענוג והכל יודעין שהוא מתכוין לטבילה אמאי מותר? ועל זה אמר רבא: ליכא מידי דבשבת שרי וביום הכפורים אסור, אלא הואיל דבשבת שרי ביוה"כ נמי שרי.

ומתריצין: הדר ביה רבא מהך דסוגיין וסבר דבאמת מותר אפילו אחר טיבול מטעם "הואיל", וסתירת המשנה והברייתא הוא מיישב כאביי.

ומקשינן: מומאי המהך הדר ביה דילמא מההיא הדר ביה שמא ההיא דיוה"כ אמרה רבא בתחילה וממנה חזר דלא אמרינן "הואיל" אלא ביוה"כ אסור באמת לטבול, וכמו כן בסוגיין אסור לגמוע חומץ לאחר טיבול?

ומשנינן: לא סלקא דעתך: דתניא: כל חיובי

מותר לבלוע, כיון דרפואת השינים אינה ע"י בליעה, ומוכחא מילתא דלאו לרפואה עביד אלא לשתייה. משא"כ במי דקלים שרפואתו ע"י שתייה אין הוכחה דלא בעי לרפואה. וכתב שלפי"ז מיושב קושית התוס' בד"ה כי תנן [ראה הערה] דלמה קתני בסיפא מטבל כדרכו, שהרי אפילו לבלוע מותר. אלא שבא להשמיענו דמטבל כדרך אכילה מותר אפילו בפולט כמו בכל המשקין שדרך הבריאים לשתותם.

7. וסיפא דקתני אבל מטבל הוא כדרכו ה"ה דמותר לגמוע ולבלוע אלא אורחא דמילתא נקט

6. הקשה השפת אמת, ממה נפשך, אם חומץ הוא משקה בריאים ובכל זאת אסור לפלוט, א"כ בכל המשקין הדין כן שמותר רק לבלוע ולא לפלוט [כשמתכוין לרפואה], ולמה נקט התנא חומץ דוקא, והיה לו למיתני לעיל [קט א] במשנה, דכל המשקין שותה אדם לרפואה ובלבד שיבלע ולא יפלוט.

ואם אינו משקה בריאים, למה מותר לבלוע? והרי לא התיירו לעיל במי דקלים אלא בבריא לצמאו ולא לרפואה.

ומתורן, שבאמת במשקה בריאים מותר אף לפלוט. אלא שחומץ אינו משקה בריאים, ומ"מ